

SZIRMAI KÁROLY SZOBRA ELŐTT

Évtizedeken át mondogatták és írták a nagy bácskai csatorna két partján írók és kritikusok, hogy mostoha a világ, amelyben élniük adarott. Még a legtehetségesebbeknek is ott motozott szüntelenül az elvágyódás, és élt a hit, hogy mást jobb lenne élni, mert ott az író „író” lehetne és megbecsülésnek örvendhetne, a művészi szó pedig nem a porba fulladna.

Most, Szirmai Károly verbászi szobra előtt — a jeles író életművének méltatása helyett, hiszen azt jól ismerik Verbászon is, tartományunkban is — arra kell emlékeztetnünk, hogy a felszabadulás után, különösen pedig az utóbbi években gyökeresen megváltozott nemcsak az író és a világ viszonya általában, hanem a közönség művészethez való viszonya egészen konkrét formáiban is. Az írói munka társadalmi megbecsülésének jelét kell tehát ebben a szoborban is látnunk, hiszen az a közönség emelte, amelynek Szirmai Károly majdnem ötven esztendőn át dolgozó tagja volt cukorgyári tisztviselőként és szépíróként egyaránt, hiszen művészetét Verbász embereinek élete ihlette, s ha tájképet festett, azt ábrázolta, ami a szeme előtt volt: a csatornapartot, a síkságot, amely mögött a Fruška gora lamkái kéklettek. A legszebb írói álom beteljesülését látjuk tehát most, amikor lehull a lepel Baranyi Károly Szirmai-szobráról, a „szeretném, ha szeretnének és lennék valakie” — ahogyan egykoron Ady Endre megfogalmazta az íróban élő közönség utáni vágyat. Természetesen nem pusztán csak szobron lehet mérni a közönség megbecsülésének fokát, hiszen a társadalomnak az íróval szembeni megváltozott viszonyulását más mozzanatok is jellemzik. De a szobron, ezen a Szirmai-szobron is, hiszen a verbásziak beszédesen, szó szerint szemmel láthatóan tesznek tanúságot Szirmai Károly művészetéről, s tanítják példamutatásukkal az ifjú és az eljövendő nemzedékeket az alkotói munka megbecsülésére és tisztelésére. Ennek tudatában tisztelegjünk most Szirmai Károly munkássága előtt — itt, szobránál, amely arcvonásait őrzi, s könyveit olvasva, amelyből tisztán, félreérthetetlenül a művész szól hozzánk az ember életéről és a világ dolgairól.

BORI Imre

A DÍJAZOTT KÖNYVRŐL

Németh István talán a legkiegyensúlyozottabb, legbiztosabb kezű írónk. Éppen ezért rendkívül szabatosan, röviden, tehát merészen fogalmaz akkor is, amikor írószágról, alkotó módszeréről, műhelyvitokról, írói elképzeléséről vagy éppen kezdeti lépéseiről vall. A díjazott *Lepkelánc* című kötetéhez amolyan előszófélét írt; gyerekeknek és felnőtteknek. Gárdonyi Gézára, az *Egri csillagokra* hivatkozik; hogy elöntötte szemét a könny, amikor az *Egri csillagokat* először olvasta, azután újra elolvasta, azután már ez nem volt elég, írnia kellett. „Mellékes, hogy mit, fontos, hogy szívbe markoló legyen. Hogy aki elolvassa, azt megindítsa... Szavakat kezdem gyűjteni, kapkodva, mint torkos tyúk a szemeket; szemügyre vettem az embereket, a fákat, a füveket, a madarakat, a felhőket; odafigyelve izleltem meg a falatokat a számban; milyen illata van a hajnalnak; hogyan írhatnám le tökéletesen azt a képet, mikor megy le a nap, és átvilágítja a zsenge eperfa rügyeket... no meg, ami eddig mellékes volt számomra, rendszeresen falva olvastam.”

És írt. Szívbe markolóan is. Ezt lehetett idézőjelben és idézőjel nélkül mon-